

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ – ΡΗΜΑ- ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ- ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

Τι πρέπει να ξέρω

1. Υποκείμενο

Το **υποκείμενο** είναι η λέξη που φανερώνει **ποιος ενεργεί** , **ποιος παθαίνει** αυτό που λέει το ρήμα , **ποιος είναι κάτι** ή **ποιος βρίσκεται στην κατάσταση** που δηλώνει το ρήμα.

Για να βρούμε το υποκείμενο του ρήματος ρωτάμε **ποιος / ποιοι** κάνει – κάνουν / παθαίνει – παθαίνουν κλπ, που δηλώνει το ρήμα.

Π.χ. **Το παιδί** διαβάζει (**ποιος** διαβάζει;) **ο πατέρας** κοιμάται (**ποιος** κοιμάται;) **Παίζεις** (**Υ = εσύ**, εννοείται) **εγώ** και **η Μαρία** θα πάμε εκδρομή (**ποιοι** θα πάμε;2 υποκ)

Μερικές φορές το υποκείμενο μπορεί να είναι μια ολόκληρη πρόταση.

Π.χ. **Το ότι απέτυχε** δεν εξηγείται

Δεν επιτρέπεται **να μολύνετε το περιβάλλον** (Υποκείμενο η δευτερεύουσα πρόταση στο απρόσωπο ρήμα **δεν επιτρέπεται**)

2. Αντικείμενο

Η λέξη που δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει (πηγαίνει) η ενέργεια του υποκειμένου λέγεται **αντικείμενο**.

Για να το βρούμε, κάνουμε την ερώτηση **τι ή ποιον**.

Π.χ. Ο δάσκαλος εξετάζει **τον ασθενή** (Ποιον εξετάζει;) **Ο δάσκαλος** τιμώρησε **το μαθητή** (Ποιον τιμώρησε;) **Φοβάται μήπως βρέξει** (Τι φοβάται;)

Το αντικείμενο μπορεί να είναι μια εξαρτημένη πρόταση.

Π.χ. Δε θέλω **να έρθει μαζί μας αυτός**
Δεν είπε **πού θα πάει**

✓ Μπορείς να διαβάσεις και τις πληροφορίες που υπάρχουν στο βιβλίο σου στις σ. 10-11.

3. Κατηγορούμενο

Το όνομα που δίνει κάποια πληροφορία για το υποκείμενο – φανερώνει δηλαδή κάποια ιδιότητα λέγεται **κατηγορούμενο**. Η σύνδεση του υποκειμένου με το κατηγορούμενο γίνεται με τη μεσολάβηση του ρήματος **είμαι** ή άλλου συγγενικού ρήματος που λέγεται **συνδετικό**, ακριβώς επειδή συνδέει τους δύο όρους της πρότασης.

Τα πιο συνηθισμένα **συνδετικά ρήματα είναι**: *είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι, βρίσκομαι, γεννιέμαι, ζω, μένω, παθαίνω, διορίζομαι, λέγομαι, ονομάζομαι, θεωρούμαι, αποδεικνύομαι, μοιάζω, εκλέγομαι κλπ.*

Π.χ. Ο ήλιος είναι **φωτεινός**.
Η Κάτια έγινε **δασκάλα**.

Η κυρία Ελένη είναι **νοικοκυρά**.
Οι αιχμάλωτοι βρέθηκαν **δεμένοι**.

Με μερικά ρήματα που χρησιμοποιούνται ως συνδετικά το κατηγορούμενο παίρνει μπροστά του συνήθως τα μόρια **για, σαν, ως**

Π.χ. Ο Σπύρος υπηρέτησε **ως αξιωματικός**.

Κατηγορούμενο μπορεί να είναι ένας εμπρόθετος προσδιορισμός ή και μια ολόκληρη πρόταση

Π.χ. Η σκάλα είναι **από μάρμαρο**.
Η εμφάνισή του είναι **να τον λυπάται κανείς**.

✓ Μπορείς να διαβάσεις και τις πληροφορίες που υπάρχουν στο βιβλίο σου στη σ. 14.

4. Μεταβατικά και Αμετάβατα ρήματα

Τα ρήματα που χρειάζονται αντικείμενο για να συμπληρωθεί η έννοιά τους λέγονται **μεταβατικά** ενώ εκείνα που δεν χρειάζονται αντικείμενο λέγονται **αμετάβατα**.

Π.χ. Σκάβω **τον κήπο** (μεταβατικό)
Κοιμάμαι νωρίς (τι κοιμάμαι; Δεν υπάρχει απάντηση άρα το ρήμα είναι αμετάβατο).

✓ Μπορείς να διαβάσεις και τις πληροφορίες που υπάρχουν στο βιβλίο σου στη σ. 11.

